

Am
SUPRAVIEȚUIT
Holocaustului

EVA SCHLOSS

cu EVELYN JULIA KENT

Am
SUPRAVIETUIT
Holocaustului

Povestea EVEI SCHLOSS, sora vitregă a ANNEI FRANK

Traducere de Raluca Mirăuță

Copyright © 1988, 2010 Eva Schloss and Evelyn Julia Kent
Cartea a fost publicată în limba engleză cu titlul *Eva's Story, a survivor's tale by the stepsister of Anne Frank*, la William B. Eerdmans Publishing Company, Grand Rapids, Michigan, 49505, U.S.A
Toate drepturile rezervate.

*Toate drepturile asupra ediției în limba română aparțin editurii Casa Cărții.
Orice reproducere sau selecție de texte din această carte este permisă doar cu aprobarea în scris a editurii Casa Cărții, Oradea.*

Am supraviețuit Holocaustului: povestea Evei Schloss, sora vitregă a Annei Frank

de Eva Schloss și Evelyn Julia Kent

Copyright © 2022 Casa Cărții, Oradea

OP 2, CP 30,

410670, Oradea

Tel./Fax: 0359 800 333; 0728 874 975; 0259 469 057

E-mail: info@ecasacartii.ro

www.ecasacartii.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
SCHLOSS, EVA

Am supraviețuit Holocaustului : povestea Evei Schloss, sora vitregă a Annei Frank / Eva Schloss și Evelyn Julia Kent ; trad. de Raluca Mirăuță. - Oradea : Casa Cărții, 2022
ISBN 978-606-732-221-7

I. Kent, Evelyn Julia

II. Mirăuță, Raluca (trad.)

821.111

Traducerea: Raluca Mirăuță

Editarea: Camelia Luncan

Corectura: Mirela Ștefan

Tehnoredactarea: Vasile Gabrian

Coperta: Marius Bonce

Tiparul executat la Metropolis srl, str. Nicolae Jiga 31, Oradea

Tel./Fax: 0259 472 640

Nota autoarei

Aceasta este o istorisire adevărată. De vreme ce o relatez din memorie, s-ar putea ca unele dintre amănunțele neesențiale să nu fie tocmai exacte.

Ediția aceasta îi este dedicată preaiubitei mele mame, Fritz Frank (1905–1998), prin dragostea, puterea și exemplul căreia mi-am recăpătat încrederea de a trăi o viață deplină.

De asemenea, fiicelor mele Caroline, Jacky și Sylvia, tatălui meu Erich și fratelui meu Heinz, pe care ele nu au apucat să îi cunoască, în speranța că această carte îi va aduce mai aproape.

În fiecare ghetou, în fiecare tren cu deportați, în fiecare lagăr de muncă silnică, ba chiar și în lagărele de exterminare, voința de a rezista era puternică și îmbrăca diverse forme; lupta cu puținele arme de care puteai face rost, lupta cu bețe și cuțite, acte individuale de sfidare și protest, curajul de a face rost de mâncare chiar sub amenințarea morții, noblețea de a le refuza nemților dorința ultimă, aceea de a-și desfăta privirile cu panica și disperarea semănată. Până și pasivitatea era o formă de împotrivire. „A nu acționa”, scria Emanuel Ringelblum ca urmare a unor represalii deosebit de violente, „a nu ridica mâna împotriva nemților a devenit actul pasiv și tainic de rezistență al evreului obișnuit”. A muri cu demnitate era o formă de rezistență. Să te opui forței brutale și dezumanizante a răului, să refuzi a te lăsa degradat până la un nivel animalic, să suporti chinurile, să le supraviețuiești tortionarilor – iată tot atâtea forme de rezistență. Chiar și să depui mărturie, să vorbești despre cele ce ți s-au întâmplat reprezenta, în ultimă instanță, contribuția ta la o victorie morală. Simpla supraviețuire însemna biruința spiritului uman.

Martin Gilbert

The Holocaust: A Jewish Tragedy (Collins, 1986)

Cuprins

Mulțumiri	9
Prefață	10
Arborele genealogic	12

Partea I

De la Viena la Amsterdam

1. Refugiați	15
2. Amsterdam	27
3. În ascunzătoare	42
4. Ne-au prins	49
5. Închisoarea	56

Partea a II-a

Auschwitz-Birkenau

6. Deportați	63
7. Birkenau	69
8. Minni	79
9. „Canada”	86
10. Reîntâlnirea	93
11. Singură	101
12. Pappy	111
13. Povestea lui Mutti	118
14. Mutti	124
15. Eliberarea	130

Partea a III-a

Călătoria prin Rusia

Harta călătoriilor	142
16. Rușii	143
17. Dincolo de porți	149

18. Drumul spre Auschwitz	153
19. Auschwitz	157
20. Katowice	165
21. Cernăuți	171
22. Călătoria lui Mutti	175
23. Odesa	184
24. Repatrierea	195
25. Olanda	202
Epilog	205
Postscriptum de Fritzi Frank	208
„Povestea mea este povestea Annei Frank, după încheierea <i>Jurnalului</i> ei.” Un interviu cu Eva Schloss	211
Întrebări pentru inițierea de discuții	227
Resurse recomandate pentru studiu aprofundat și dezbateri	230

Mulțumiri

Nu am fi putut scrie această carte fără interesul și încurajările primite din partea multor rude și prieteni. Însă trebuie să îi adresăm mulțumiri speciale lui Zvi Scholss, pentru susținerea plină de răbdare și pentru sfaturile sale utile; lui Michael Davies, pentru cercetările sale erudite referitoare la cronologia evenimentelor din cel de-Al Doilea Război Mondial, pe fundalul cărora se proiectează povestea aceasta; lui Alistair McGeachie, pentru editarea excelentă și empatică a manuscrisului; lui Pat Healy, pentru credința sa neclintită că această carte va vedea lumina tiparului.

Îi suntem îndatorați lui Frank Entwistle, ale cărui sugestii constructive și povețe înțelepte ne-au netezit calea.

Și, nu în cele din urmă, iubirea și mulțumirile noastre pline de recunoștință se îndreaptă spre Fritz Frank, pentru însemnările ample și detaliate și pentru aducerile aminte pe care ni le-a oferit fără rezerve.

Prefață

Cartea aceasta a luat naștere cu aproape trei ani în urmă. Într-o zi, soțul meu și cu mine ne beam cafeaua în compania bunilor noștri prieteni Anita și Barry. Anita, care venise în Anglia în copilărie ca refugiată, prin anii 1930, a menționat că soțul ei, care avea vârsta de zece ani la sfârșitul războiului, nu știa aproape nimic despre ceea ce mi s-a întâmplat în timpul Holocaustului.

După o ezitare de câteva clipe, am început încet-încet să le istorisesc din experiențele mele. Mi-au pus întrebări atât de pătrunzătoare și au manifestat un interes atât de profund – dovedind, însă, o cunoaștere mai degrabă modestă a acelor vremuri – încât aproape fără să îmi dau seama m-am adâncit în detalii, dintre care pe unele nu le dezvăluisem încă nimănui, ba chiar le suprimasem vreme de mulți ani.

La finalul acelei serii, cu toții aveam lacrimi în ochi și abia mai puteam vorbi de emoție. Prietenii mei rămăseseră șocați la gândul că majoritatea oamenilor se simt acum cu totul străini de respectivele evenimente.

Astfel că cei doi, precum și soțul meu, m-au îndemnat stăruitor să îmi scriu povestea. Gândul m-a urmărit în săptămânile de după, dând naștere altora: am lăsat viața să îmi treacă pe dinainte. În pofida a tot ceea ce mi se întâmplase în timpul războiului, nu mă încercă deloc amărăciune sau ură; pe de altă parte, nici nu mai cred în bunătatea omului.

Anne Frank, cea care mi-a devenit postum soră vitregă, a scris în *Jurnalul* său: „Tot mai cred în bunătatea interioară a

Prefață

oamenilor.”* Nu pot însă să nu îmi amintesc că a notat aceste cuvinte *înainte* de a fi dusă în Auschwitz și Belsen.

De-a lungul anilor îngrozitori din viața mea, m-am simțit protejată de o ființă atotputernică, însă acea sursă de siguranță începuse să lase loc unor întrebări tulburătoare. De ce am fost cruțată eu, și nu milioane de alte persoane, printre care tatăl și fratele meu? Oare se schimbă ceva în bine în lumea noastră, ca urmare a acestei experiențe de anihilare în masă? Nu cumva era necesar să îmi spun povestea iar și iar și să o privesc din toate unghiurile? Cât timp le-a mai rămas puținilor supraviețuitori până ce amintirile lor inimaginabile, pe care doar ei le-ar mai putea aduce la viață, să fie uitate? Nu aveam, oare, eu și ceilalți supraviețuitori o datorie față de milioanele de victime – și anume, să facem tot ce ne stă în putință pentru ca moartea lor să nu fie în zadar?

Am ajuns la convingerea că, dacă aș reuși să determin măcar o mână de oameni să le pese mai mult de cei de lângă ei, ar fi o schimbare extrem de valoroasă, vrednică de toată osteneala și că era de datoria mea să încerc să fac acest lucru.

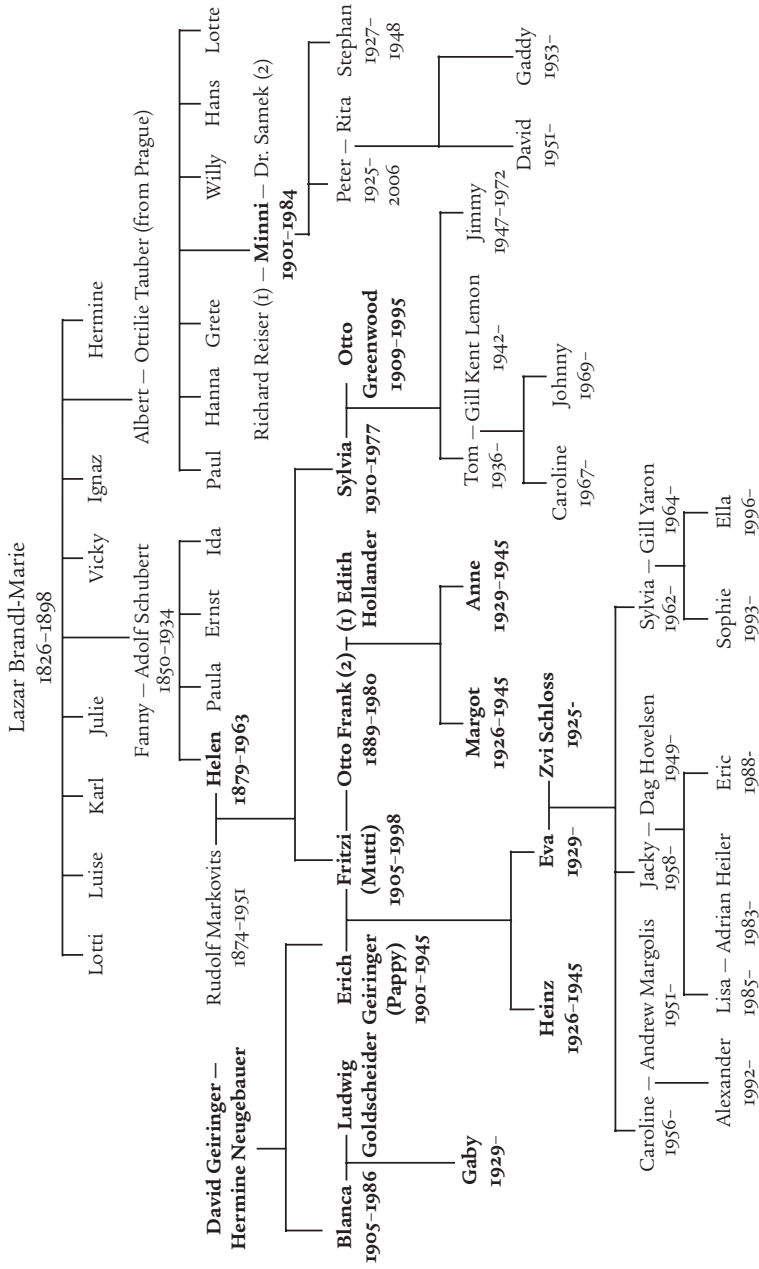
Am luat hotărârea să o abordez pe prietena mea Evelyn Kent, cu rugămintea de a mă ajuta să îmi aștern pe hârtie experiențele din timpul Holocaustului. Abia apucasem să îi spun câteva cuvinte, că m-a și întrerupt: „Eva, de când ne-am cunoscut, cu mai bine de douăzeci de ani în urmă, am tot așteptat să îți scriu povestea.”

Așa am ajuns să scriem această carte.

---

* *Jurnalul Annei Frank*, Humanitas, București, 2011, p. 377 (n.tr.).

ARBORELE GENEALOGIC

Partea I

De la Viena la Amsterdam

1

Refugiați

Vreme de câțiva ani după oroare m-a bântuit un coșmar ce nu-mi dădea pace ... *Merg pe o stradă însorită ce dintr-odată devine sinistră ... Sunt pe punctul de a cădea într-o gaură întunecată ...* Mă trezeam tremurând, transpirată. Coșmarul mă chinuia în nopțile în care mă așteptam mai puțin, însă am scăpat de el repetându-mi în sinea mea: „*S-a terminat, slavă Domnului! Sunt în viață.*”

Așa că mi-am văzut mai departe de traiul de zi cu zi în Anglia, fără să vorbesc prea mult despre trecut, deoarece îmi suprimasem de multă vreme amintirile.

Acum însă doresc să adeverez miracolul și să îmi amintesc limpede de cei care m-au ajutat să supraviețuiesc lagărului Birkenau. Le datorez enorm și nu vreau să îi uit.

M-am născut la Viena, pe 11 mai 1929. Mama mea, Elfriede Markovits – Fritzi, pe scurt – provenea dintr-o familie de evrei asimilați, din clasa de mijloc. Era vivace și frumoasă, iar la vârsta de optsprezece ani s-a căsătorit cu Erich Geiringer, un afacerist austriac de douăzeci și unu de ani, agreabil și întreprinzător.

Fusese dragoste la prima vedere, așa mi-au povestit dintotdeauna. Mama mea era înaltă și avea tenul deschis la culoare, iar tata era brunet, cu niște ochi albaștri ce te străpungeau și un zâmbet orbitor de alb, căruia femeile nu îi puteau rezista. Alcătuiau un cuplu remarcabil.

Am supraviețuit Holocaustului

Fritzi și Erich – Mutti și Pappy, pentru mine – se adorau pur și simplu și, în zilele lipsite de griji de la începutul căsniciei făceau parte dintr-un cerc mai larg de tineri căsătoriți ce se întâlneau la sfârșiturile de săptămână pentru a merge în drumeții prin Alpii austrieci. Tatăl meu avea o energie debordantă și era un împătimit al mișcării pentru sănătate. Îi plăcea orice activitate sau sport în aer liber.

În anul 1926, au fost binecuvântați cu un fiu, căruia i-au pus numele Heinz Felix și, când am apărut eu, trei ani mai târziu, s-au bucurat peste măsură să aibă și o fiică ce le-a completat familia.

Părinții și sora mamei locuiau în apropiere, așa că Mutti ne ducea zilnic să îi vedem. Părinții mei nu erau oameni religioși, în sensul unui iudaism ortodox strict. Le plăcea să se simtă parte integrantă a comunității austriece, dar aveau și prieteni apropiați evrei, ai căror copii au devenit prietenii mei din copilărie. Odată cu începerea școlii, am început să înțeleg ce înseamnă să fii evreu, căci toți copiii evrei erau separați de restul clasei în timpul lecturilor din Scriptură. Aveam propriile noastre ore de religie, în care învățam rugăciuni în ebraică, precum și ceva istorie și ritualuri evreiești. Heinz și cu mine apreciam moștenirea noastră religioasă, iar când o rugam pe Mutti să aprindă lumânări vinerea seara, în așteptarea Sabatului, le aprindea pentru a ne face pe plac, însă la sinagogă eram duși doar cu prilejul Marilor Sărbători.

În anii copilăriei, lui Pappy i-a plăcut să ne insuflă amândurora un sentiment de optimism și curaj, alături de încrederea în propriile puteri.

— Nu trebuie să îți fie niciodată frică, îmi spunea, aruncându-mă în apă la capătul adânc al unei piscine, pe când eram foarte mică. Mutti asista, suspinând îngrozită pe margine.

Când aveam trei ani, Pappy mă urca uneori pe șifonierul cel mare din casa noastră și îmi spunea să sar în brațele lui. Iar, dacă nu voiam, rămâneam acolo. În pofida fricii, aveam încredere în el și firește, mă prindea întotdeauna. Îmi plăceau mult aceste

Refugiați

provocări, în schimb Heinz era mult mai sensibil și, cu toate că era cu trei ani mai mare ca mine, adesea îl înspăimântau.

În timpul vacanțelor, Pappy ne ducea să facem escaladă în munții din Tirol și în Alpii austrieci. Mi se părea o aventură captivantă. Odată, pe când aveam vreo patru ani, ne-am rătăcit vreme de mai multe ore, iar ghetetele mele de drumeție deveniseră atât de inconfortabile, încât mi le-am scos și m-am cățarat fericită pe stânci, în picioarele goale.

Uneori, Pappy lega o scară de frânghie de un copac sau de o stâncă de la buza unei crevase și coboram amândoi pe ea, precum Tarzan, în timp ce Mutti și Heinz ne așteptau la întoarcere. Îl veneram pe Pappy și îmi plăcea la nebunie să îl imit. Spre deosebire de Heinz, îi împărtășeam dragostea pentru sporturile fizice și mă înverșunam să fiu dură, de dragul lui.

— Este dăunător pentru postură să dormi pe saltele și perne moi, ne-a spus odată Pappy.

Așa că, după următoarea noastră excursie de duminică, am adus acasă o piatră mare și plată, spre a o folosi ca pernă. Dormeam în aceeași cameră cu Heinz și, spre necazul meu, a râs de mine.

Eram foarte mofturoasă la mâncare și, altminteri perfect sănătoasă, eram foarte slăbuță. Mutti mă obliga să înghit zilnic câte o linguriță de ulei de ficat de cod, ce mă îngrețoșa. Mi-ar fi plăcut să primesc farfurii pline cu spaghete și cârnăciori, în schimb trebuia să mănânc varză roșie și spanac, pe care le uram. Mutti insista mereu să mănânc până la ultima înghițitură. Dacă refuzam să mănânc destul sau să fac ce mi se spunea, eram trimisă să stau în picioare la colț. Aveam o vână sfidătoare, răzvrătită și refuzam să îmi cer scuze, chiar și când știam sigur că greșisem.

Heinz avea un cu totul alt caracter, mai ascultător și înzestrat cu talente mai creative decât mine.

— Tu ești cea practică, Evi, îmi spunea cu drag Mutti. Dar Heinz e ăla deștept.

Citea cu nesaț și avea o imaginație debordantă. Mă făcea curioasă povestindu-mi din autorul său preferat de westernuri,